



Saksfremlegg

Utvalg	Utvalgssak	Møtedato
Viltnemnda	9/2010	14.12.2010

Målsettinger for elgforvaltningen i Tana kommune i perioden 2011-2014.

Saksprotokoll saksnr. i Viltnemnda - 14.12.2010

Behandling

Møteleder ga ordet til Helge Samuelson fra Tana elgjegerforening, som orienterte om foreningens innspill til målsettinger for elgforvaltningen.

Jenny Westberg og Jorunn Sottinen leverte skriftlig innspill angående en egen bestandsplan for Tana kommune.

Forslag fra Jenny Westberg og Jorunn Sottinen:

Egen bestandsplan (elg) for Tana kommune.

Vi ønsker at Tana kommune vurderer en egen bestandsplan for Elg. Vi foreslår at det opprettes en prøveperiode 2011-2014.

Begrunnelse:

Elgstammen i Tana er stor, mens Nesseby og Vadsø sliter med lite elg, som igjen kan komme av at skogen i Vadsø og Nesseby er mye mer ødelagt av lauv makk. Det kan og være en fordel for Nesseby og Vadsø, som kan forvalte en mye mindre elgbestand.

Slik det har vært i fjor, var det prosentvis fordeling mellom kommunene og Nesseby og Vadsø har forlangt henholdsvis 26 % og 16 % mens Tana skulle ha 60 %. Hvis dette skal være forslag til de neste 4 årene, vil både Nesseby og Vadsø ha en kvote på dyr som dem ikke har.

Vi må ha en avskyting på minst 260 dyr dvs at Vadsø vil få en kvote på 62 dyr og Nesseby en kvote på 111 dyr.

Ved 65 % til Tana vil Nesseby ha 92 dyr og Vadsø 48 dyr. Altså altfor mange dyr og hele bestandsplanen vil gå inn med alt for mange fellinger til Nesseby og Vadsø.

Hvis da Tana må gå ned på antall elg på kvota, i samme forhold, vil vi felle altfor lite elg i Tana, mens Nesseby og Vadsø vil klare å felle dyrene sine. Dette vil da øke elgbestanden i Tana og dette er i allefall ikke ønskelig. Både fordi det blir lite beite til dyrene og at det oppstår

situasjoner som kan resultere i alvorlige skader ved påkjørsler og farlige elg som beiter nært bebyggelsen.

Reingjerdet fra korsmyra og til Polmak ser ut til å hindre elgen å ferdes fritt fra Polmak/ Alleknjarg til Nesseby.

Det er planlagt nytt gjerde videre til Båtsfjordfjellet. Da vil det bli naturlig stengsel for elgen til at den trekker til Nesseby. Vilt portene ser ikke ut til å fungere slik dem skal pr. i dag. Hvis vi allikevel skal bestemme selv hvor mange dyr som skal felles i Tana uavhengig av hva Nesseby og Vadsø skal felle, betyr det at vi går vår egen vei og hva skal vi med en felles forvaltning?

For FEFO er det en fordel p.g.a. mer papir arbeid og et møte mer i året. Vi slipper å reise bort på møter. På internett finner vi all informasjon om hva som skjer i Nesseby og Vadsø. Fefo kan følge forvaltingsplanen fra før om hvilke type dyr som skal skytes.

Hvis det etter 4 år viser seg at vi ikke kan forvalte vår egen elgstamme alene, kan vi ta det opp da og i god tid ta møter med kommuner som vi naturlig deler trekk elg med.

Det vil mest sannsynlig komme reingjerde mot Karasjok, Porsanger og hvis vilt portene der ikke fungerer, blir vi innestengt med elgstammen og da er det enda mer viktig å komme i forkant av å forvalte stammen rett.

TaFe/DeOl v/ Willy Ryeng fremmet følgende forslag:

1. Jmf. rådmannens forslag til vedtak
2. Jmf. rådmannens forslag til vedtak
3. Viltnemnda går inn for at Tana defineres i ny planperiode som eget forvaltningsområde (se innkomne forslag fra Westberg og Sottinen).

Votering

Enstemmig vedtatt.

Vedtak

Tana kommune fastsetter følgende målsettinger for elgforvaltningen i perioden 2011-14:

1. Hovedmål:
Elgbestanden i Tana skal reduseres i planperioden 2011-14, sett i forhold til bestandsstørrelsen i 2010. Det skal foretas en reduksjonsavskytning som stabiliserer bestandens størrelse på nivå med referanseåret 2002.
2. Delmål:

Mål-parameter	Dagens tilstand	Mål for planperioden (2011-14)
Sett- elg per jegerdagsverk	0,85	0,6
Jaktuttak per år	220 dyr	Økt avskytning

Sett ku per okse	1,2	1,2
Slaktevekt for kalv	57 kg	67 kg
Slaktevekt kvige	119,5 kg	125 kg
Slaktevekt ungekse	116,2 kg	127 kg
Sett kalv per ku	0,75	0,75
Sett kalv per kalvku	1,33	1,33
Andel ku med kalv	57	57

3. Viltnemnda går inn for at Tana defineres i ny planperiode som eget forvaltningsområde (se innkomne forslag fra Westberg og Sottinen).

Egen bestandsplan (elg) for Tana kommune.

Vi ønsker at Tana kommune vurderer en egen bestandsplan for Elg. Vi foreslår at det opprettes en prøveperiode 2011-2014.

Rådmannens forslag til vedtak

Tana kommune fastsetter følgende målsettinger for elgforvaltningen i perioden 2011-14:

4. Hovedmål:
Elgbestanden i Tana skal reduseres i planperioden 2011-14, sett i forhold til bestandsstørrelsen i 2010. Det skal foretas en reduksjonsavskytning som stabiliserer bestandens størrelse på nivå med referanseåret 2002.
5. Delmål:

Mål-parameter	Dagens tilstand	Mål for planperioden (2011-14)
Sett- elg per jegerdagsverk	0,85	0,6
Jaktuttak per år	220 dyr	Økt avskytning
Sett ku per okse	1,2	1,2
Slaktevekt for kalv	57 kg	67 kg
Slaktevekt kvige	119,5 kg	125 kg
Slaktevekt ungekse	116,2 kg	127 kg
Sett kalv per ku	0,75	0,75
Sett kalv per kalvku	1,33	1,33
Andel ku med kalv	57 %	57 %

Saksopplysninger

Planperioden for den gjeldende bestandsplanen for elg i Finnmark er til og med 2010. Det er nå behov for å rullere denne planen. Rettighetshaveren (Finnmarkseiendommen) er etter hjorteviltforskriftens § 14 ansvarlig for å utarbeide planen. Kommunenes rolle er å:

- ”stimulere og legge til rette for jaktretthavernes bestandsplanlegging”
- godkjenne bestandsplanen og gi en samlet fellingstillatelse for hele planperioden som valgfrie dyr.

Bestandsplanen skal utarbeides innenfor rammene i det gjeldende lovverket (naturmangfoldloven og viltloven). Hjorteviltforskriften stiller videre krav om at planen skal inneholde en målsetting for bestandsutviklingen. FeFo har bedt de respektive kommunene om å fatte vedtak innen 20. desember med hensyn til mål for bestandsutviklingen for den kommende planperioden (2011-2014). Det bør settes mål for bestandens størrelse, sammensetning og produksjonsevne/kvalitet.

Framdriftsplanen for det videre arbeidet med bestandsplanen vil deretter være følgende:

Januar 2011	FeFo utarbeider et utkast til ny plan
Februar 2011	Møte i bestandsplangruppa Planutkast ferdigstilles
Mars 2011	Kommunal behandling og vedtak
April 2011	Utllysning av årets jakt.

I bestandsplangruppa er det lokale nivået representert ved kommunen (2 personer), Tana jeger- og fiskerforening (2 pers.) og Tana elgjegerforening (2 pers.).

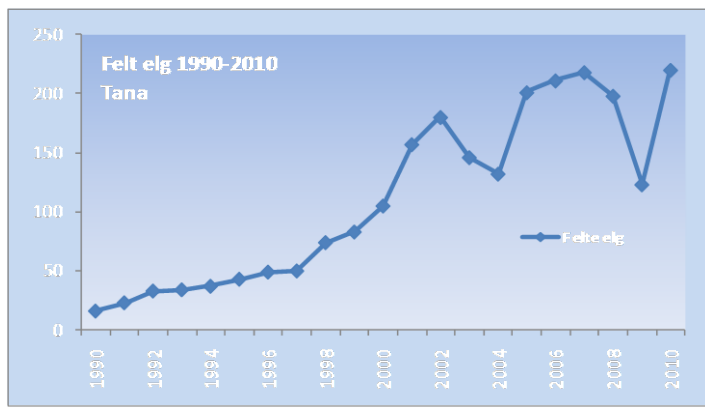
Bestandsplangruppa vil arbeide videre med konkrete mål for avskytingen i kommende 4-års periode med bakgrunn i de målsettingene som nå fattes av kommunen.

De overordnede målsettingene bør fastsettes med bakgrunn i de bestandsdata som foreligger, samt en vurdering også av samfunnsøkonomiske forhold ut over jaktutbytte (f.eks hensyn til vegetasjon og andre viltarter, risiko for trafikkulykker osv). De bestandsdata som foreligger for delbestanden i Tana er nærmere presentert nedenfor. De ulike data er vurdert etter følgende tre parametre: 1) bestandstetthet, avgang og struktur, 2) bestandskondisjon og 3) beiteforhold og skogsskader. For bestandsdata ut over det som er presentert i dette saksframlegget, se www.hjortevilt.no

Bestandstetthet, avgang og struktur

I Norge er det vanligst å bruke endringer i jaktuttak og antall elg sett per jegerdagsverk (observasjonsraten) som mål på endringer i bestandstetthet. Disse faktorene, samt fallviltdata og resultater fra flytelling for delbestanden i Tana er vurdert nedenfor.

Jaktuttaket i Tana har hatt en eventyrlig vekst siden begynnelsen av 1990-tallet, hvor det ble felt under 25 elg (se fig 1 og tabell 1). Innen gjeldende bestandsplanperiode (2007-2010) har det vært store årsvariasjoner i avskytingen (mellom 123 og 220 dyr), hovedsakelig fordi det har vært gitt ulikt antall fellingstillatelser i de enkelte år. Fellingsprosenten har vært høy, og fellingsmålene har vært nådd i perioden med en prosentsats på mellom 91 og 105 (tabell 1).



Figur 1: Utviklingen i antall felte elg i Tana, 1990-2010.

Tabell 1. Tildelte kvoter, felte dyr og fellingsprosent, delbestand Tana 2007-11.

ÅR	TILDELTE KVOTER					FELTE DYR					FELLINGSPROSENT				AKKUMULERT FELLINGSPROFIL				
	fri-dyr	okse	ku	ung-dyr	till.-dyr	okse	ku	ung-okse	kvige	kalv	Kvotetotalt	Målsetn.	Felte totalt	Felling kvote	%Felling mål	okse max	1,5+ ku max	2,5+ kalv/ungdyr min	kalv min
2007	80			80	120	44	48	30	28	68	280	240	218	78 %	91 %	49 %	22 %	58 %	31 %
2008	60			60	100	39	38	27	31	63	220	200	198	90 %	99 %	49 %	21 %	59 %	31 %
2009	60			60	10	33	14	23	19	34	130	130	123	95 %	95 %	52 %	19 %	60 %	31 %
2010	60			60	110	26	37	51	46	60	230	210	220	96 %	105 %	51 %	18 %	63 %	30 %
Totalt	260	0	0	260	340	142	137	131	124	225	860	780	759	88 %	97 %	Mål: Reduksjon i bestand, målprofil:			
																55 %	20 %	50 %	25 %

Røde tall betyr avvik fra målprofilen.

Utviklingen innenfor sett-elg indeksen samsvarer i hovedtrekk med nivået på uttaket (Fig 2 og tabell 2). I perioden 2005-7 var avskytingen høy, og man kan i etterkant se at sett-elg indeksen synker. I 2009 ble fellingskvotene satt lavere enn forutgående år, og man ser at 2010 indeksen (0,85 per jegerdagsverk) som et resultat av dette er høyere enn i 2009 (0,6).

Bestandsplanen for perioden 2007-2010 hadde som målsetting å redusere bestanden i Tana, noe som ikke er oppnådd. Blant annet var sett-elg per jegerdagsverk var høyere i 2010 (0,85) enn i 2006 (0,80). Hvis man sammenligner hele planperiodene, så var sett-elg på omtrentlig samme nivå i perioden 2003-06 (0,66) som i 2007-10 (0,63).

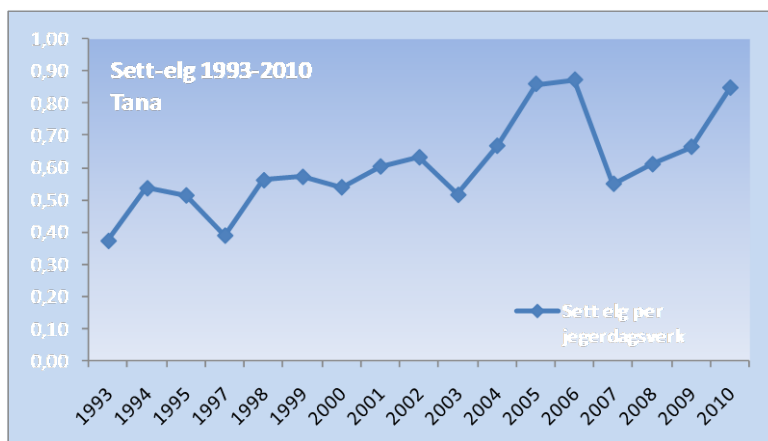


Fig 2. Utvikling i sett-elg per jegerdagsverk, delbestand Tana 1993-2010.

Tabell 2. Sett-elg data for delbestand Tana, 2003-07.

ÅR	BESTANDSUTVIKLING			PRODUKTIVITET			KJØNNNS- OG BEST.FORDELING		
	Ant. observ.	Sett elg pr. jegerdagsv.	Sett elg pr. norm.jaktdag	Sett kalv pr ku	Sett kalv pr kalvku	Andel ku med kalv	Sett ku per okse	Andel kalv i bestanden	Andel okse i bestanden
2003	1425	0,50	0,52	0,80	1,28	62 %	1,16	30 %	32 %
2004	1333	0,62	0,67	0,81	1,35	60 %	1,08	30 %	34 %
2005	1338	0,84	0,86	0,77	1,21	64 %	1,30	30 %	30 %
2006	1400	0,80	0,87	0,75	1,25	60 %	1,30	30 %	30 %
2007	945	0,49	0,55	0,64	1,14	56 %	1,25	26 %	33 %
2008	1353	0,57	0,61	0,79	1,29	61 %	1,24	31 %	31 %
2009	1197	0,60	0,66	0,89	1,35	66 %	1,21	33 %	31 %
2010	1766	0,85	**	0,75	1,33	57 %	1,22	29 %	32 %
2003-06	5496	0,66	0,69	0,78	1,27	61 %	1,21	30 %	32 %
2007-10	5261	0,63	**	0,77	1,29	60 %	1,23	30 %	31 %

** beregning kommer senere.

Når det gjelder antallet elg drept i trafikken, har dette variert noe i perioden 1993-2010 (tabell 3), med høyere antall påkjørsler (<10 dyr) i perioder med antatt høyere bestandstetthet. Indeksen på trafikkdrepte dyr er imidlertid svært følsom for klimatiske forhold, og kan derfor ofte ikke gi noe entydig bilde av bestandstettheten. I snørike vinter vil ofte en større andel av bestanden drepes i trafikken enn i snøfattige vintre.

Tabell 3. Antall elg drept i trafikken i Tana kommune.

Jaktår	93-94	94-95	95-96	96-97	97-98	98-99	99-2000	2000-2001	2001-02	2002-03	2003-04	04-05	05-06	06-07	07-08	08-09	2009-10
Totalt fallvilt	8	2	11	18	4	10	13	15	12	4	11	10	12	11	8	4	17
Trafikkdrepte elg	3	0	3	2	3	6	13	11	11	4	8	9	12	10	3	3	7

De ulike indeksene ovenfor avspeiler relative endringer i bestanden (økende, stabil eller i reduksjon), men gir ikke det faktiske antallet dyr i bestanden. Flytellingene kan benyttes for å få oversikt over det totale antallet dyr om vinteren, men disse metodene er beheftet med ulike typer usikkerhet. Resultatene fra tidligere tellinger i Tana er gitt i tabell 4. Resultatene fra tellingen i 2008 samsvarer ikke med det etterfølgende jaktuttaket og utviklingen i sett-elg indeksen, og gir derfor ikke et godt bilde av bestandssituasjonen. Dette kan ha sammenheng med variasjoner i beitekvalitet og trekkruiter.

Tabell 4. Resultater fra flytelling av elg.

	2001	2009
Antall okser	19	33
Antall kyr	79	80
Antall kalver	99	97
1 ½ åringer	---	26
Ukjent	161	17
Observerte totalbestand	358	253

Det er mulig å beregne et grovt mål på vinterbestanden ut ifra data om jaktuttak, kalveandel og naturlig dødelighet, noe som er gjort i tabell 5. I og med at både jaktuttaket og sett-elg indeksen

har variert mye de senere år, er disse beregningene beheftet med stor usikkerhet, men de kan uansett gi et pekepinn på bestandsutviklingen.

Tabell 5. Beregninger av vinterbestandens størrelse, Tana kommune. Uttaket i 2009 var betydelig lavere enn forutgående år, og er av statistiske grunner utelatt.

År	Jakuttak (JU)	Observert kalveandel (KA)	Naturlig dødelighet (NDR)	Vinterbestand
2007-08	218	0,31	0,05	579
2008-09	198	0,31	0,05	525
2010-11	220	0,31	0,05	584

Under jakta i 2010 var fellingsprosenten på 96 % (tabell 1), noe som tyder på at fellingskvoten ikke var satt for lavt i forhold til produksjonen. Under disse forutsetningene kan man anslå en vinterbestand på om lag 580 dyr.

For en vanlig norsk elgstamme med 1,5- 2 kuer per okse kan vi regne en netto årlig tilvekst på 40 % av vinterstammen¹ (tilsvarende 232 dyr). Bestanden i Tana har et lavere ku/okse forhold, og den årlige tilveksten antas derfor å være noe lavere under gjeldende forhold (om lag 220 dyr).

Bestandens struktur (kjønnsfordeling) har holdt seg stabil i perioden etter 2003. Bestanden består av om lag 30 % okser, 40 % kyr og 30 % kalver.

Bestandskondisjon

Endringer i bestandskondisjonen overvåkes best ved å følge utviklingen i slaktevekter for kalv og åringsdyr, samt utviklingen i kalveproduksjonen fra sett- elg. Slaktevektene både for kalver og ungdyr viser en klart synkende tendens i perioden etter 2004 (tabell 6), noe som indikerer synkende kondisjon i hele bestanden.

Når det gjelder kalveproduksjonen basert på sett-elg data, så viser ikke denne samme synkende tendens. Både sett-kalv per ku og sett kalv per kalvku er stabile og ligger innenfor normalverdier. Når det gjelder andelen ku med kalv ligger den noe lavere nå enn på begynnelsen av 2000 tallet (57 % i motsetning til 62 %), men denne har variert mye i planperioden så tallene er ikke entydige. Det er ut fra sett-elg dataene ikke mulig å konkludere med at kalveproduksjonen er redusert.

Tabell 6. Endring i gjennomsnittlige slaktevekter, delbestand Tana 2000-10.

¹ Se Hjeljord, O. 2008. Viltet. Biologi og forvaltning. Tun forlag.

	ÅR	GJENNOMSNISSLIGE SLAKTEVEKTER (kg)									
		kalv		kvige		ungokse		ku 2år+		okse 2 år+	
	2000	63,4	25	132,6	23	125,5	14	174,8	13	210,6	30
	2001	65,4	44	119,4	25	132,6	26	168,6	25	197,5	37
	2002	67,0	51	125,0	35	127,7	27	159,6	28	197,8	39
	2003	65,5	46	120,7	24	136,9	25	163,4	10	197,1	41
TANA	2004	61,6	41	122,1	15	130,6	31	163,2	17	194,6	28
	2005	58,9	66	119,8	22	125,1	35	157,4	26	177,5	52
	2006	56,4	59	116,1	35	120,6	21	153,8	37	186,3	59
	2007	59,5	68	119,1	28	118,6	30	165,3	48	197,7	44
	2008	59,6	63	115,9	31	119,6	27	166,8	38	195,5	39
	2009	55,4	34	123,7	19	126,8	23	153,0	14	192,6	35
	2010	57,1	61	119,5	47	116,2	49	153,0	36	168,6	27

Beite- og miljøforhold

Reduserte slaktevekter og redusert kalveproduksjon kan ofte settes i sammenheng med høy bestandstetthet og redusert mengde mat tilgjengelig per individ. Slaktevekter for kalv ned mot 55 kg, slik som i Tana, tyder på dårlige beiteforhold. Det er ikke gjennomført beiteundersøkelser som kan bekrefte dette, men det antas at skogskadene som følge av bjørkemålerangrepene de siste årene har hatt negativ innvirkning på elgbeitene.

Vurdering

Bestandsstørrelse

Med bakgrunn i at slaktevektene er synkende anbefales det å gjennomføre en reduksjonsavskytning i kommende planperiode. Dersom det antas at bestanden øker med 220 dyr per år, vil kvotene måtte settes høyere enn dette for å foreta reelle bestandsreduksjoner.

Året 2002 foreslås som et referanseår i forhold til bestandens størrelse. Følgende forvaltningsmål foreslås:

Mål-parameter	Dagens tilstand	Mål for planperioden
Sett- elg per jegerdagsverk	0,85	0,6
Jaktuttak per år	220 dyr	Økt avskytning

Bestandens sammensetning

Bestanden har i dag et relativt lavt ku/okse forhold. Et høyt ku/okse forhold gjør at bestanden vokser raskere. Tatt i betraktning at bestandstettheten i dag vurderes som høy og beiteforholdene dårlige, anbefales det at man på kort sikt beholder gjeldende sammensetning. På lengre sikt bør andelen produktive dyr økes.

Mål-parameter	Dagens tilstand	Mål for planperioden
Sett ku per okse	1,2	1,2

Produksjonsevne og kvalitet

Målet er at en reduksjonsavskytning på lengre sikt skal føre til høyere slaktevekter for kalv og ungdyr. Det kan imidlertid ta lang tid å øke dyrenes kondisjon, slik at målsettingene muligens kun kan oppnås på lengre sikt.

Mål-parameter	Dagens tilstand	Mål for planperioden (2011-14)
Slaktevekt for kalv	57 kg	67 kg
Slaktevekt kvige	119,5 kg	125 kg
Slaktevekt ungoke	116,2 kg	127 kg
Sett kalv per ku	0,75	0,75
Sett kalv per kalvku	1,33	1,33
Andel ku med kalv	57 %	57 %